Skandaproktam Shivashaktikshetravarnanam

स्कन्दप्रोक्तं शिवशक्तिक्षेत्रवर्णनम्

Document Information

Text title : Skandaproktam Shivashaktikshetravarnanam

File name : skandaproktaMshivashaktikShetravarNanam.itx

Category : shiva, shivarahasya, tIrthakShetra

Location : doc_shiva

Transliterated by : Ruma Dewan

Proofread by : Ruma Dewan

Description/comments : shrIshivarahasyam | mahAdevAkhyaH ekAdashamAMshaH | adhyAyaH 49 sarvakShetraprabhAvakathanam | 28-198||

Latest update : October 29, 2024

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

November 3, 2024

sanskritdocuments.org

स्कन्दप्रोक्तं शिवशक्तिक्षेत्रवर्णनम्

(शिवरहस्यान्तर्गते महादेवाख्ये)

- शिवपार्वतीसंवादे -

स्कन्द उवाच ।

शिवायतनमुख्यानि दिवि भूमौ गिरिष्वपि ।
कैलासस्थो महादेवस्तद्देव्यै दर्शयच्छिवः ॥ २८॥

ईश्वर उवाच ।

गङ्गाद्वारं च केदारं गङ्गासागरसङ्गमम् ।
आकाशलिङ्गं परमं तीर्थं चाप्यचलेश्वरम् ॥ २९॥

पूर्वद्वारं हरिश्चन्द्रं त्रिपुरान्तकरं हरम् ।
प्रभासं च विभासं च प्रकाशं काशकेश्वरम् ॥ ३०॥

अमरेश्वरं च वरदं देवैः पूर्वं प्रतिष्ठितम् ।
गोप्रेक्षेश्वरमीशानं तथा चन्द्रेश्वरं शुभम् ॥ ३१॥

कर्मेश्वरं च विधसं सृष्ट्यर्थं ब्रह्मणा गतम् ।
श्रीमदधिवटं चैव काटकं वारणाह्वयम् ॥ ३२॥

अनेन निर्मितं दिव्यं पुण्यं त्विलिबिलेश्वरम् ।
तत्रैव पादुकामेध्यपुण्ये त्विलिबिलेश्वरे ॥ ३३॥

ततः शृङ्गात्यकाषाटं गोरटप्राणिकेश्वरम् ।
देव्यावर्तेश्वरं पुण्यं तद्देव्या सुप्रतिष्ठितम् ॥ ३४॥

मल्लिकार्जुनसंज्ञं च ममावासनगोत्तमम् ।
राजेश्वरं च पर्यायं भद्रेश्वरमथाव्ययम् ॥ ३५॥

गतीश्वरं च वैशाखं कपोतेश्वरमन्ययम् ।

कोटिरुद्रेश्वरं क्षेत्रं रुद्रकोटिप्रतिष्ठितम् ॥ ३६॥

विष्णुनात्र तपस्तप्तं चतुर्युगमनुत्तमम् ।
विष्ण्वीश्वरं त्रिकूटाख्यं कोटिभद्राख्यमुत्तमम् ॥ ३७॥

सर्वेश्वरं भारभूतमलङ्गृहमथापि वा ।
मध्याङ्गेशकदम्बेशौ स्कन्देनैव प्रतिष्ठितम् ॥ ३८॥

गोमण्डलेश्वरं चैव गन्धर्वैः पूजितं परम् ।
विद्याधरेश्वरं चैव पार्वतीशं त्वयार्चितम् ॥ ३९॥

सुरेश्वरं च त्रिदशैः पूजितं क्षेत्रमुत्तमम् ।
अवर्दिनीश्वरं चैतन्नागैः सम्पूजितं मुदा ॥ ४०॥

यक्षेश्वरं यक्षगणैः किम्पूर्षैः पुरुषेश्वरम् ।
वृषेश्वरं च धर्मेण पूजितं सर्वकामदम् ॥ ४१॥

बृहद्रथेश्वरं देवं राज्ञा तेनार्चितं मुदा
गदाधरेश्वरं देवं गन्धद्वारेश्वरं परम् ॥ ४२॥

वेणुधारीश्वरं चैव पापहारीश्वरं तथा
गणगीतेश्वरं पुण्यं तुङ्गेशं नार्मदेश्वरम् ॥ ४३॥

यमप्रमथनेशं च भगाक्षिहरशङ्करम् ।
कर्पूरेशं मयूरेशं पुण्यं पञ्चनदाभिधम् ॥ ४४॥

कुशावर्तं तृणावर्तं गङ्गावर्तं गयेश्वरम् ।
मन्दरेशं सुन्दरेशं वामभागेश्वरं शिवे ॥ ४५॥

कृत्तिवासेश्वरं पुण्यं गजो यत्र निपातितः ।
नृसिह्महरणं पुण्यं शारभेशं महाद्भुतम् ॥ ४६॥

वामनागप्रमथनं मनमथान्तकरं परम् ।
हैरण्यगर्भं नान्दीशं मायापुर्यां प्रतिष्ठितम् ॥ ४७॥

विरजेशं विशोकेशं भगप्रमथनेश्वरम् ।
अचलेश्वरसंज्ञं च अचलैः परिपूजितम् ॥ ४८॥

चण्डेश्वरं च भेरुण्डगण्डकीतीरसंस्थितम् ।
व्याधेश्वरं बाहुदायास्तीरे क्षेत्रं सनातनम् ॥ ४९॥

भीमाशङ्करसंज्ञं च देवदारुवनेश्वरम् ।
हस्तीशं पात्रिकेशं च भङ्गहारीश्वरं तथा ॥ ५० ॥

तुङ्गेश्वरं च तुङ्गायालिङ्गं तुङ्गप्रतिष्ठितम् ।
चर्मण्वत्याः परे पारे क्षेत्रेषु जिष्टकेश्वरः ॥ ५१ ॥

सरस्वतीशं तन्नद्यास्तीरे क्षेत्रं शिवालयम् ।
यामुनेशं च यमुनामनुतिष्ठति मत्प्रिये ।
गङ्गेश्वरं च गङ्गायाः प्रभवे सुप्रतिष्ठितम् ॥ ५२ ॥

यमुनागङ्गयोः सन्धौ सन्धीशं पुण्यदायकम् ।
माधवीशमनन्तेशं नीरातीरेप्रतिष्ठितम् ॥ ५३ ॥

भीमेशं भीमरथ्याश्च तटे कुञ्जहरेश्वरम् ।
वृन्दावने च वृन्देशं मधुरायामतेश्वरम् ॥ ५४ ॥

विपाशायां विपाशेशं नैमिशे नैमिशेश्वरम् ।
शोणातीरे शोणकेशं नार्मदं नर्मदेश्वरम् ॥ ५५ ॥

यत्र बाणः समाराध्य भेजे भुजसहस्रकम् ।
ओङ्कारेशं च तत्तीरे अपर्णेशप्रतिष्ठितम् ॥ ५६ ॥

सरय्वां च सरस्येशं गोमत्यां गोमतीश्वरम् ।
वेण्यां वेणीश्वरं पुण्यं निषधेशं नगस्थितम् ॥ ५७ ॥

असिक्नीतीरगं देवि गह्वरेश्वरसंस्थितम् ।
द्वारवत्यां द्वारकेशं कृष्णेनार्चितमीश्वरि ॥ ५८ ॥

अवन्तीशमवन्त्यां तु शतद्रुत्यां शतेश्वरम् ।
परादनेश्वरं कालं कालकञ्जेश्वरं परम् ॥ ५९ ॥

हरिभद्रेश्वरं पुण्यं गङ्गातीरे प्रतिष्ठितम् ।
असीतीरे महादेवं वरणावरुणेश्वरम् ॥ ६० ॥

वायुसम्पूजितं क्षेत्रं वायवीशं सुपुण्यदम् ।
अनङ्गमथनं पुण्यं यत्रानङ्गो निपातितः ॥ ६१ ॥

कर्दमीतीरगं क्षेत्रं कर्दमेशं सुपुण्यदम् ।
यतीश्वरं प्रभासे च कालकालेश्वरं परम् ॥ ६२ ॥

मतङ्गेशं मतङ्गायास्तीरे लिङ्ग प्रतिष्ठितम् ।

गोप्रेक्षतीर्थे गोप्रेक्षं त्र्यक्षं मोक्षप्रदायकम् ॥ ६३॥

सारेशं तथा शार्वं भद्रकर्णेश्वरं परम् ।
मलयेशं कुजम्भेशं हननेतीश्वरं तथा ॥ ६४॥

माण्डिकर्णेश्वरं चैव कामदं वैद्यनाथकम् ।
कृष्णेश्वरं च कृष्णायास्तीरे क्षेत्रं मनोहरम् ॥ ६५॥

पम्पेश्वरं च पम्पायास्तीरे देवि शिवालयम् ।
निदानेशं दानवत्यास्तीरे क्षेत्रं सनातनम् ॥ ६६॥

भृतुतुङ्गे तु कुन्देशं पापहारीश्वरं तथा ।
वज्रावतेश्वरं चैव फणिकायास्तटे शुभम् ॥ ६७॥

बलप्रमथनेशं च कालमूलेश्वरं तथा ।
व्योमकेशं हरीशं च तङ्गणेषु प्रतिष्ठितम् ॥ ६८॥

क्षिप्रेश्वरं च क्षिप्रायास्तटे क्षिप्रप्रसादकृत् ।
कालव्यालेश्वरं चैव तक्षकेण प्रतिष्ठितम् ॥ ६९॥

त्रिजटेश्वरसंज्ञं च त्रिजटानिम्नगा यतः ।
मेरुधन्वीश्वरं क्षेत्रं मेरौ वसुधनेश्वरम् ॥ ७०॥

द्रुतीश्वरं धृतावर्ते कोङ्कणे च प्रतिष्ठितम् ।
(भृग्वीश्वरं च रामेण पूजितं क्षत्रियान्तकृत् ॥)
भृग्वीश्वरं च रामेण क्षत्रियान्तकृताऽर्चितम् ॥ ७१॥

कोलापुरे कोलकेशं त्वया देवि प्रतिष्ठितम् ।
अन्धकेनाऽर्चितं लिङ्गमन्धकेश्वरसंज्ञितम् ॥ ७२॥

मुकुटेशं च कङ्कोललोकहारीश्वरं शिवम् ।
यमेश्वरं च साम्बेशमरण्येशं व्रतेश्वरम् ॥ ७३॥

पारणातीरगं क्षेत्रतारणेशाभिधं शिवे ।
कामलेशं दिगीशं च भासेशं प्रकटेश्वरम् ॥ ७४॥

हलाहलेश्वरं पुण्यं यत्र जातो गरादनः ।
विनायकेश्वरश्चैव पर्णादेशान्धकेश्वरः ॥ ७५॥

शतावर्तेश्वरो देवि विना भोगैर्धनेश्वरः ।
अर्धनारीश्वरश्चैव त्वया यत्राहमास्थितः ॥ ७६॥

विडूरथेश्वरश्चैव शिवे दशरथेश्वरः ।
कन्याकुब्जेश्वरश्चैव कान्यकुब्जे प्रतिष्ठितः ॥ ७७॥

अरुन्धतीश्वरश्चैव सिनीवालीश्वरस्तथा ।
अखण्डेशोऽप्यदाभेशो रावणेशः सुरेश्वरः ॥ ७८॥

त्रिकद्रुकेश्वरो देवि धिष्ठितापरतङ्गणे ।
सौराष्ट्रे सोमनाथेशो राष्ट्रावर्धनपूजितः ॥ ७९॥

गोशफेश्वरो देवि गौतमीशो रतीश्वरः ।
यत्र हारेश्वरो देवि आनर्ते च प्रतिष्ठितः ॥ ८०॥

उमेश्वरः सोमचूडः खण्डपर्शुर्हलेश्वरः ।
मुसलेशो गलेशश्च कोसलेषु प्रतिष्ठितः ॥ ८१॥

अवन्त्येशो हतन्येशोऽवधीशो वैधृतीश्वरः ।
धिष्ठिताः सर्वदेवैश्च पूजितास्तारकोसले ॥ ८२॥

भर्गेशोथ विदर्भेशः कनकेशः प्रभादनः ।
विदर्भेऽधिष्ठता ह्येते क्षेत्रेष्वर्य्यास्त्रिशूलिनः ॥ ८३॥

कणादेशः कहोलेशः प्रतार्येशो महेश्वरः ।
मालवेषु स्थिता ह्येते साल्वेष्वेते प्रतिष्ठिताः ॥ ८४॥

कवाटहारणेशश्च दानवेशो रमेश्वरः ।
वदान्येशः कार्तिकेशो विजङ्घेशो गरेश्वरः ॥ ८५॥

रोगहारीश्वरश्चैव पुण्ड्रेष्वेते प्रतिष्ठिताः ।
काश्यां विश्वेश्वरश्चैव अविमुक्तेश्वरस्तथा ॥ ८६॥

त्रिलोचनेशो वीरेशः कपर्दीशो मणीश्वरः ।
व्यासेश्वरो विरूपाक्षः कर्दमेश्वर एव च ॥ ८७॥

जनार्दनेशो ब्रह्मेशो वीरहर्षेश्वरस्तथा ।
त्वयान्नपूर्णया देवि सेवितो गणपैस्तथा ॥ ८८॥

अविमुक्तो निवत्स्यामि पारयन् जनतारजः ।
सौवीरे बिल्वकेशश्च वृषाद्रीशः शिलेश्वरः ॥ ८९॥

तङ्गणेषु यतीशश्च फणीश्चेति संस्थितः ।

सैन्धवेषु महादेवः वारणेशः कुशेश्वरः ॥ ९०॥

सिह्मलेऽथ पिनाकीशः कारुण्येशः स्थितः शिवे ।
अरट्टकरहट्टेशः खान्ये वैखानसेश्वरः ॥ ९१॥

वैदम्भे बिन्दुकेशश्च प्रसन्नेशः प्रसन्नके ।
कुणिकुम्भे प्रमथेशः सारणे सरणेश्वरः ॥ ९२॥

अङ्गेषु फणिभद्रेशो रोमहारीश्वरस्तथा ।
वङ्गेषु वागुरीशोऽथ वनेशोऽथ नदीश्वरः ॥ ९३॥

कलिङ्गेषु विरूपाक्षो गणगीतेश्वरस्तथा ।
काश्मीरेशस्तुरङ्गेश । । । । । प्रसादनः ॥ ९४ ॥ (words missing in source text)

वर्धनेशो महावीरो गन्धर्वेशः शतेश्वरः ।
पौराणेशो मतीशानः फणिकण्ठेश्वरः शिवः ॥ ९५॥

उदयेशोऽथ । । । । । पारियात्रे महेश्वरः । (words missing in source text)
अस्ताचले तथास्तेशो भगमालीश्वरस्तथा ॥ ९६॥

शिलानद्यास्तटे देवि वैद्युतेशः प्रतिष्ठितः ।
कोटीश्वरो महाकालो मुनेर्देशस्थितः शिवे ॥ ९७॥

मरुदेशे विडेशश्च सुकेशो रजनीश्वरः ।
बिल्वजे मणिचित्रेश पौण्ड्रे पौण्ड्रेश्वरः स्थितः ॥ ९८॥

सार्वके सुन्दरेशानः प्रतर्दननगार्दिनौ ।
उदुम्बरेऽम्बरेशानः कहोले होलकेश्वरः ॥ ९९॥

कोसले कमलेशश्च तस्करेशो धुनीश्वरः ।
कारण्डे ताण्डवेशश्च विसर्गेशश्च संस्थितः ॥ १००॥

गरुडेशः पन्नगेशः कालकेषु प्रतिष्ठितः ।
पारिजातेश्वरश्चैव गन्धभद्रेश्वरस्तथा ॥ १०१॥

उत्तरापथगा देवि प्रमोदेवो भगेश्वरः ।
फुल्लेशः करुणेशश्च चित्रखण्डे व्यवस्थितौ ॥ १०२॥

दारके दारकेशश्च प्रमाथीशोरगेश्वरौ ।
करोडपालकेशश्च तरङ्गेशो व्यवस्थितः ॥ १०३॥

महाराष्ट्र मध्यमेशः सिन्धुरीशो गणेश्वरः ।
मारेश्वरो नमित्रेशो गुर्जरे कुञ्जरेश्वरः ॥ १०४॥

वर्धनीशः स्वर्धुनीशः पारशीकेषु शङ्करः ।
तुरम्भेशः करम्भेशो दलितेशोऽवनीश्वरः ॥ १०५॥

मार्गदेशो रात्रिकेशो वेणुदारीश्वरस्तथा ।
मोसले तु हरीशानः काद्रवेशो धनाधिपः ॥ १०६॥

बलेषु धान्यकेशानः सुपायेशः प्रसन्नकः ।
गोनर्दे नर्दकेशानश्चीने हीनहनेश्वरः ॥ १०७॥

जाङ्गले मङ्गलेशानस्तुण्डिरे काण्डकेश्वरः ।
हूणेषु फलिकेशश्च सद्गुणेषु जटेश्वरः ॥ १०८॥

मीनाशनेषु मौनीश मैत्रे मित्रायणीश्वरः ।
बाल्वलेषु प्रधानेशः कान्देषु प्रकटेश्वरः ॥ १०९॥

तुहुण्डेषु तुहुण्डीशो होडेशः पारदेश्वरः ।
मांसादनेषु दानेशो गण्डेषु पुरुकेश्वरः ॥ ११०॥

लङ्गहेषु फणीन्द्रेषु विस्तार्येषु प्रकाशकृत् ।
मध्वादनेषु मध्वीशो गौडेषु श्रुतकेश्वरः ॥ १११॥

चारुदेष्णेषु सोष्णीशो कुरण्टेषु लतेश्वरः ।
पावनेषु फनश्येशो राघवेशो द्रुमेश्वरः ॥ ११२॥

श्वफल्केषु सपत्नीशो नागचारीषु नागधृक् ।
फणाफणीश्वरः कौले अङ्कोलेषु जिनेश्वरः ॥ ११३॥

मनस्येषु पुरन्ध्रीशः पौष्ठ्रेषु प्रथितेश्वरः ।
मिथिलेषु कनक्येश गोप्रक्ष्येशो निरिन्द्रियः ॥ ११४॥

वात्येषु भौतिकेशश्च कण्ठेषु मणिकण्ठकः ।
ताण्येषु काणवेशश्च करन्धेषु महेश्वरः ॥ ११५॥

तगरेषु महाभद्रो दर्दरेषु कृतीश्वरः ।
वैराटेषु कठोरेश विस्तडेषु कुथेश्वरः ॥ ११६॥

पारियात्रे पात्रिकेश वितस्तीशः कुरुस्थले ।
भारते पुरभद्रेश पुरुहूतेश्वरस्तथा ॥ ११७॥

गाणेषु च गणेशानः कुमारी(रशः)शः कुमारके ।
शतशृङ्गे महेशानः पर्जन्येशः पिलप्पिले (पिलिपिले) ॥ ११८॥

कालजङ्घे रुद्रकेशः जातूकर्णेश्वरः शिवे ।
वर्धने पारिभद्रेशो विन्ध्ये साध्येश्वरस्तथा ॥ ११९॥

विरोधेशः कोङ्कणेशस्तमालेषु महेश्वरः ।
गर्गरीषु यवीशान उद्दामे चोग्रसेनजित् ॥ १२०॥

काण्डेषु पाण्डलीशानो ब्रघ्नेषु ब्रघ्नकेश्वरः ।
कुरुम्भेषु सुधन्वीशो गोपनिश्च महेश्वरः ॥ १२१॥

उर्वरीशो वामनेशः शिञ्जने कुञ्जनेश्वरः ।
शातकुम्भेषु कुम्भीशो मथनेशोऽमृतेश्वरः ॥ १२२॥

पन्थावृतेश्वरश्चैव माणिकेशः प्रसोमकः ।
सोमचूडेश्वरः सैह्मे सिह्मकेशश्च शङ्करः ॥ १२३॥

काकेश्वरःस्तारकेशो भाल्लकेषु महेश्वरौ ।
वीणापाणीश्वरो नीले सौम्ये सोमेश्वरो महान् ॥ १२४॥

हेमकूटे च कूटेशः त्रिकूटे कर्कटेश्वरः ।
सह्ये सह्येश्वरो देवि हिमवत्यङ्कुरेश्वरः ॥ १२५॥

केदारश्चैव भौमेशो गर्गरीशोऽथ चन्दने ।
हरिशैले हरीशश्च कर्पटे कर्पटीश्वरः ॥ १२६॥

सत्येश्वरो वैनतेशो गारुडे पर्वतोत्तमे ।
प्रजापतीशो वेदीशस्त्रिधामेशो रतीश्वरः ॥ १२७॥

हारे गर्भेश्वरश्चैव ब्रह्मगर्भेश्वरस्तथा ।
रत्नाद्रौ रत्नगर्भेशो विद्येशो वैद्यपर्वते ॥ १२८॥

कन्दर्पेशश्च सर्पेशो गोवर्धनगिरिस्थितौ ।
प्रतार्येशस्ताम्रकेशस्ताम्रशैलस्थितावुभौ ॥ १२९॥

कु(क)कुभे ककुभेशश्च दिग्वासेशः पवित्रके ।
वृषदर्भेश्वरश्चैव तोयकेशः शिवे गिरौ ॥ १३०॥

हरिकेशशिखण्डीशौ गोपर्वतगतावुभौ ।

प्रभामण्डलकेशश्च विधामेशश्च शङ्करः ॥ १३१॥

करञ्जपर्वतगतास्ताम्रभूमौ पिलःपिलः (पिलिपिलाः)।
उण्डरीशस्तुण्डरीश गह्वरे पर्वते स्थिताः ॥ १३२॥

मार्गपाणीश्वरश्चैव सौधन्वे पर्वते स्थितः ।
स्वर्णवेधरश्चैव शक्तीशो मेरुमैलिगः ॥ १३३॥

देवेश्वरो देवकूटे वृषभेशो वृषाचले ।
ककुद्मतीश्वरश्चैव ककुद्मति स्थितः शिवः ॥ १३४॥

कपालेशः पालगोरश्चित्रघण्टे नगेश्वरः ।
वप्राणश्वरश्चैव दण्डपाणीश्वरस्तथा ॥ १३५॥

भाद्रे गिरौ भद्रकेशो मन्दरे सुन्दरेश्वरः ।
कलशेशकुलालेशौ कैलासे दक्षिणे स्थितौ ॥ १३६॥

मनस्वीशगणेशानौ हरिद्वर्णनगस्थितौ ।
वासन्तिकेशो वेदेशो गतीशो अरुणेश्वरः ॥ १३७॥

स्तेनेश वातभद्रेशः कुमुदे कुमुदेश्वरः ।
वातेशो धनदेशानो वीतिहोत्रेश्वरस्तथा ॥ १३८॥

दुन्दुभे पर्वतवरे दुन्दुभीयो महेश्वरः ।
सङ्गहारीश्वरश्चैव ज्वालागर्भेश्वरस्तथा ॥ १३९॥

वातुलेशः पन्नगेशः कार्कोटः कुक्कुटेश्वरः ।
बकेश्वरः सारसेश शक्रेशो गन्धपर्वते ॥ १४०॥

सुनाभे पर्वतवरे सुनाभेशस्तथेश्वरः ।
कर्मारे पर्वतवरे कर्मारेशः स्थितः शिवः ॥ १४१॥

क्रौञ्च क्रौञ्चेश्वरो देवि हरिते हरिकेशशाकः ।
वह्निशैले च वह्नीशो मलये मलयेश्वरः ॥ १४२॥

वैतसे वैतसेशानो वृषभे वृषभेश्वरः ।
कपालमोचकः कान्ते रोहिते रोहितेश्वरः ॥ १४३॥

कन्धरे भूधरेशानः विद्युत्ये वैद्युतेश्वरः ।
वे भाण्डे भाण्डवीशानः करमर्दे सनातनः ॥ १४४॥

तुहिण्डे काण्डकेशश्च चन्द्रेशश्चन्द्रपर्वते ।
विनन्दने सुनन्दीशः कणवाद्रौ कणेश्वरः ॥ १४५॥

एते प्राधान्यतः शैला विगाढा ये महार्णवम् ।
तन्मौलिलिङ्गान्येतानि संदृष्टान्यपराणि मे ॥ १४६॥

नदीनदसमुद्रेषु द्वीपेषु द्वीपकेश्वरः ।
तव पीठान्यनन्तानि पञ्चाशत्तेषु मुख्यतः ॥ १४७॥

तन्नामानि वदाम्यद्य शृणुष्व कमलानने ।
मणिद्वीपे च कैलासे अविमुक्ते च मङ्गला ॥ १४८॥

सनातने सिनीवाली भद्रे भद्रवटेश्वरी ।
कालञ्जरे जरा देवी जवाले जालकेश्वरी ॥ १४९॥

ओङ्कारके महादेवी पर्जन्या गोमतीतटे ।
विपाशा पाशमथनी आर्यावर्ते च मेनका ॥ १५०॥

कलावती कान्तशैले मरुधा मरुधामनि ।
ज्वालामुखी प्रभासे त्वं कान्यकुब्जे च कन्यका ॥ १५१॥

कोकामुखे देविका त्वं सहजन्या घृतादिने (?) ।
पार्वती रमणे शैले तुङ्गायां तुङ्गका शिवे ॥ १५२॥

पर्णादने वेगवती रुद्रकोटौ महेश्वरी ।
गोढके गोमती देवि वनेशे रमणीमणिः ॥ १५३॥

तालजङ्घे खण्डकेशी दर्दरे त्वमरावती ।
प्रसादिनी प्रसन्नास्ये गारुडे गरुडेश्वरी ॥ १५४॥

अनन्तेऽनन्तशक्तिस्त्वं सिले सिह्मवाहिनी ।
चन्द्रले चन्द्रला देवी वदर्यां कान्तिदायिनी ॥ १५५॥

विरजे वीतशोका त्वं कलिन्दे कालिका शिवा ।
महेशी त्वमरावत्यां नन्दिनी गोनगे स्मृता ॥ १५६॥

तेजोवती करम्भास्ये ककोले लकुलीश्वरी ।
दुर्गा दुर्गाकरक्षेत्रे । । । । । । । । स्मृता ॥ १५७॥

(words missing in source text)

समोदिन्यग्निशैले त्वं कामठे त्वग्निसन्निभा ।
हेलावती कुरुक्षेत्रे सिद्धिदाऽऽयुष्यके शिवे ॥ १५८॥

वैद्यनाथे वेगवती कमले कमलावती ।
काकोदे नागभूषा त्वं वसाने वासिता स्मृता ।
गन्धर्वी गन्धशैले त्वं वरास्या त्वं हराचले ॥ १५९॥

तक्कोले कालशमनी रुद्राणी स्थानपीठके ।
आनर्ते त्वमिला देवी क्षमायान्त्वं क्षमायिनी ॥ १६०॥

नैमिशे निमिषा देवी कुणिभद्रे च कुञ्जिका ।
विन्ध्ये त्वं कौशिकी देवी बन्धने बन्धमोचनी ॥ १६१॥

वटारण्ये सदा देवि सोमाद्रौ सोममस्तका ।
विजया विजयापुर्यां प्रतिष्ठाने च कन्यका ॥ १६२॥

वेगा त्वं वैनते शैले बृहती धातुशैलके ।
तुङ्गाचले तुङ्गकुचा विमनस्का विराजने ॥ १६३॥

हलाहलेऽहलास्या त्वं कन्दर्पे दर्पनाशिनी ।
कुणिकुम्भे महादेवि(वी) भद्रदा कनकाचले ॥ १६४॥

कुरङ्गलोचना रङ्गे शताङ्गे शान्तिदायिनी ।
मेघमाला मेघगिरौ तौवरे बिन्दुरूपिणी ॥ १६५॥

उड्याणे चण्डिका देवी मौसले मुसलेस्वरी
तुलजा तुलजापुर्यां महादेवे च शाम्भवी ॥ १६६॥

भैरवी भैरवे पीठे त्रिकोणे त्वं त्रिकोणगा ।
ललिता ललितापुर्यां श्रीशैले भ्रमराम्बिका ॥ १६७॥

राजेश्वरी राजपीठे कौथुनी कुधुमैश्वरे ।
वामना त्वं वेगिकायां महेन्द्रे चन्द्रपूजिता ॥ १६८॥

गतिदा तारणे प्रोक्ता शरणे शरणाम्बिका ।
कोसले सालमथना हिमशैले च गण्डिका ॥ १६९॥

नग्निका कोटिकायां तु करञ्जे करमर्दिनी ।
गर्भेश्वरे त्वं गर्भेशी कुमारि (?) नन्दिमोदिनी ॥ १७०॥

वायव्ये त्वं भगाक्षी च विशालाक्षी कहोलके ।

दध्यादने भीमका च वनवासी च वन्यका ॥ १७१॥

गोनर्देऽपर्णिका देवि कान्तीपुर्यां च कान्तिका ।
समासीना मेरुमौलौ कदम्बे बिम्बरूपिणी ॥ १७२॥

मन्दरे सुन्दरी त्वं च चित्रशैले त्रिशूलिका ।
क्रौञ्चारण्ये स्कन्दमाता गणमाता गणेश्वरे ॥ १७३॥

लोकिनी लोकमाता त्वं कोलापुर्यां च कोलिनी ।
पद्मगर्भे च पद्मा त्वं विरागा मास्यके शिवे ॥ १७४॥

कूर्मग्रीवा हयशिरे भेरुण्डे भण्डनाशिनी ।
उपाङ्गेऽपाङ्गिका देवि हस्तिशैले च हस्तिका ॥ १७५॥

गोकर्णे शितिकण्ठा त्वं काञ्च्यां त्वं कामकोटिका ।
हालास्ये श्यामला देवी विशाला गन्धमादने ॥ १७६॥

मलयेशे भगवती विनाशे कालिका स्मृता ।
महेन्द्रे चारुचन्द्राङ्का कनके कमलेश्वरी ॥ १७७॥

एतानि दिव्यपीठानि तव सिद्धिप्रदानि च ।
चेरचोलेषु पाण्ड्येषु लिङ्गानि शृणुमेऽम्बिके ॥ १७८॥

सह्यजा ताम्रपर्णी च पम्पावेगवती तटे ।
आम्रासङ्गे मत्स्यवत्यास्तटे परमपावने ॥ १७९॥

सह्यमौलौ सह्यकेशः सिह्मेशे शितिकण्ठकः ।
तृणज्योतीश्वरश्चैव शिवे मरकताचले ॥ १८०॥

रत्नाद्रि शिखरेशानो मातृभूतेश्वरस्तथा ।
कम्पातटे तथा काञ्ची(ञ्च्यां) एकाम्रेशो महेश्वरः ॥ १८१॥

श्रीमद्दक्षिणकैलासे कालहस्तीश्वरस्तथा ।
चेरेषु च श्रीगिरिराट् श्रीशैलेशश्च तत्र हि ॥ १८२॥

शिखरेशः पनस्येशो(?) घण्टाकर्णेश्वरस्तथा ।
तीर्थेशश्च महादेवि स्मरणान्मुक्तिदायकः ॥ १८३॥

त्र्यम्बकश्च महाशैलो यस्माद्गोदावरी नदी ।
शेषाचले कुमारेशो ह्यरुणाद्रौ नगेश्वरः ॥ १८४॥

वृद्धाचलेशो गोभद्रे गोपर्वतशिरोगतः ।
शिवमार्गसहायेशः श्रीमदभ्रसभेश्वरः ॥ १८५॥

मूलस्थानेश्वरस्तत्र दर्शनादेव मुक्तिदः ।
चेरेषु प्रथिता ह्येते शिवक्षेत्राण्यपि क्रमात् ॥ १८६॥

चोलेषु दिव्यलिङ्गानामनुक्रम इहोच्यते ।
शिवे पञ्चापगेशाख्यो वटेशोऽथ द्रुतीश्वरः ॥ १८७॥

धृतीश्वरः पुष्पकेशस्तञ्जेशो वेदिकेश्वरः ।
श्रीप्रपाणीश्वरो देवि ऐरावतगजार्चितः ॥ १८८॥

क्षीरिणीशः सुन्दरेशः कुम्भेशश्चार्जुनेश्वरः ।
तेजिनीशः साक्षिनाथो बिल्वारण्येश्वरस्तथा ॥ १८९॥

दुर्गेश्वरो भीमकेश वैद्येशो ब्रह्मकेश्वरः ।
घटेश्वरश्च श्वेतेशश्छायावनमहेश्वरः ॥ १९०॥

श्रीवाञ्छेशस्त्रिकूटी(टे)शो मङ्गलेशोऽग्निकेश्वरः ।
कमलालये वल्मीकेश आनन्देशश्च पार्वतः ॥ १९१॥

हाटकेशश्च सिद्धेशस्तत्र देव्यचलेश्वरः ।
तथा वेदवनेशश्च सेतौ रामेश्वरः शिवः ॥ १९२॥

चोलेषु प्रथितं ह्येतत्तथान्यदपि शङ्करि ।
सर्वलिङ्गालयश्चोलः सह्यजातीर सङ्गतः ॥ १९३॥

तौण्डीरे च शुचीन्द्रेशः पापनाशस्तथाम्बिके ।
अर्जुनेशश्च स्थाण्वीशो हस्तिशैलेश्वरस्तथा ॥ १९४॥

तथा वेगवतीतीरे पाण्ड्यो हालास्यशङ्करः ।
तथा वैशालिवाटीशः शिवे चाम्रातकेश्वरः ॥ १९५॥

शिवे दक्षिणगोवर्णो मत्स्येशो भरतेश्वरः ।
शिवे वातपुरेशश्च तथा रत्नसभेश्वरः ॥ १९६॥

तथात्रित्र (?) सभेशश्च उग्रेशश्चामृतेश्वरः ।
एतत्प्राधान्यतः प्रोक्तं ताम्रपर्ण्यास्तटे शिवे ॥ १९७॥

एतेषु क्षेत्रवर्येषु स्थितो भस्मविभूषणः ।
देहान्ते शिवसायुज्यं भवत्येव महेश्वरि ॥ १९८॥

॥ इति शिवरहस्यान्तर्गते स्कन्दप्रोक्तं शिवक्षेत्रवर्णनं सम्पूर्णम् ॥

- ॥ श्रीशिवरहस्यम् । महादेवाख्यः एकादशमांशः । अध्यायः ४९ सर्वक्षेत्रप्रभावकथनम् । २८-१९८॥

- .. shrIshivarahasyam . mahAdevAkhyaH ekAdashamAMshaH . adhyAyaH 49 sarvakShetraprabhAvakathanam . 28-198..

Notes:

Skanda स्कन्द narrates about Śiva शिव delivering a comprehensive list of several ŚivaŚakti kṣetra शिवशक्तिक्षेत्र. He mentions about the 50 ŚaktiPīṭha ५० शक्तिपीठ.

Details of several Śivakṣetra शिवक्षेत्र are described in various of the 12 Aṁśa- s १२ अंशाः of the ŚivaRahasyam शिवरहस्यम्.

Selected Śloka-s from the chapter are given on this page.

Proofread by Ruma Dewan

Skandaproktam Shivashaktikshetravarnanam
pdf was typeset on November 3, 2024

Please send corrections to *sanskrit@cheerful.com*